

Streszczenie

Żyzne buczyny są jednym z najważniejszych typów fitocenoz w terenach górskich obszaru Karpat Zachodnich, stanowiąc potencjalny zespół roślinny na eutroficznym a także na mezotroficznym glebach w całym zasięgu regla dolnego. Głównym celem pracy było wykonanie charakterystyki zmienności warunków siedliskowych w jakich kształtują się różne warianty troficzne buczyny karpackiej na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego. Badaniem zostały objęte wilgotne warianty buczyny karpackiej (podzespół *Dentario glandulosae-Fagetum allietosum ursinii* oraz *Dentario glandulosae-Fagetum lunarietosum*). Warunki siedliskowe w których występują te rzadkie podzespoły zostały porównane do gleb typowego wariantu buczyny karpackiej. W pracy zostały scharakteryzowane warunki siedliskowe, ze szczególnym uwzględnieniem warunków glebowych oraz geomorfologii. Analiza warunków glebowych objęła charakterystykę właściwości fizycznych, chemicznych oraz biochemicznych. Na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego założono 45 powierzchni badawczych reprezentujących różne podzespoły buczyny karpackiej. 14 powierzchni założono w podzespole buczyny karpackiej z miesiącznicą trwałą *Dentario glandulosae-Fagetum lunarietosum*, 20 powierzchni w podzespole buczyny karpackiej z czosnkiem niedźwiedzim *Dentario glandulosae-Fagetum allietosum ursinii* oraz 11 powierzchni z podzespole typowej żyznej buczyny karpackiej *Dentario glandulosae-Fagetum typicum*. Na każdej powierzchni badawczej wykopano odkrywkę z której pobrano próbki do analiz laboratoryjnych. W próbkach gleb oznaczono podstawowe właściwości fizykochemiczne oraz aktywność enzymatyczną. Dodatkowo na każdej powierzchni scharakteryzowano drzewostany oraz roślinność runa. Szczegółowo scharakteryzowano warunki siedliskowe występowania opisywanych zespołów. Badane podzespoły buczyny karpackiej występowały na zróżnicowanych troficznie glebach brunatnych różnych podtypów. W przypadku podzespołu z miesiącznicą trwałą były to gleby szarobrunatne, brunatne właściwe i wyługowane. Podzespół z czosnkiem niedźwiedzim związany był z glebami szarobrunatnymi, brunatnymi właściwymi i w dwóch przypadkach z glebami brunatnymi kwaśnymi. Podzespół typowej buczyny występował na uboższych podtypach gleb brunatnych. Gleba brunatna kwaśna dominowała w obrębie podzespołu typowej buczyny. Opisywane zespoły roślinne zostały zaklasyfikowane do siedlisk lasów mieszanych i lasów górskich w różnych wariantach uwilgotnienia. Aktywność enzymatyczna okazała się przydatnym narzędziem w ocenie poziomów akumulacji próchnicy gleb badanych podzespołów. Analiza warunków rzeźby terenu w ujęciu makroskalowym nie wskazała istotnych różnic, które mogłyby wyodrębnić badane podzespoły buczyny karpackiej. Analiza w mikroskali pozwoliła wskazać odrębność podzespołu z czosnkiem niedźwiedzim. Powierzchnie tego podzespołu związane były z małymi kotlinami, zagłębieniami terenu, które sprzyjały większemu uwilgotnieniu i spływowi wody.

Słowa kluczowe: Gorczański Park Narodowy; warunki siedliskowe; właściwości gleb; szata roślinna